

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krone na leto; za pol leta dve kroni;
za četrt leta eno krono; posamezne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne
vračajo. — Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za
večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 143.

V Ljubljani, 10. julija 1902.

Poštno-hran. št. 849.872

Kmetijstvo.

Poljedelstvo.

Je-li treba travnikom dušičnatih gnojil?

Z ozirom na to vprašanje je napravil prof. Pavel Wagner celo vrsto poskusov in prišel tem potom do raznih zaključkov za kmetijstvo.

Različne trave so ravno tako kakor razna žita in druge biljate rastline za dušičnato gnojenje prav hvaležne, ker je njihova potreba za lahko razstopni dušik izvanredno velika. Je-li pa zato dušičnato gnojenje tudi že umestno, o tem nas pouči sledeči poskus:

Na nekem travniku se je nakosilo v štirih letih na vsakem ha brez gnojitve po 66 q sena s 86 kg dušika, pognojeno s kalifosfatom 117 q sena s 195 kg dušika in ako se je kalifosfatnemu gnojilu pridejalo še kakih 200 kg čilskega solitra je dala košnja samo 89 q sena s 136 kg dušika na leto. Gnojenje s solitrom tedaj ne samo da košnje ni čisto nič izboljšalo, ampak je celo množino sena in dušika v njem zmanjšalo.

Kako si naj razlagamo to dozdevno protislovje.

Čisto priprosto. Kalifosfatno gnojenje je bilo vzrok, da so se na travniku razne metuljčnice prav bujno razvile. Zato je tudi košnja v štirih letih poskočila od 66 q

na 183 q. Saj veste, da raste po travnikih cela vrsta raznih detelj in grašic, ki ne potrebujejo dušika. Kakor hitro je pa pri poskusih prišel h kalifosfatnim gnojilom še solitar, takoj je vspodbudil dušik v solitru razne trave h krepkejši rasti in trave so dušile potem razne metuljčnice. Pri samo kalifosfatnem gnojenju so bile pa razne detelje na vrhu, metuljčnice so razne travine kar dušile. Vsakdo pa lahko umeva, da dajo travniki porasteni večjidel z metuljčnicami boljše košnje, ki imajo tudi več dušika, nego travniki, ki imajo malo detelje, zato pa toliko več trav.

Po tem takem bi morali reči, da je celo škodljivo gnojiti travnike z dušikom. A to ni res!

Mnogobrojne skušnje uče, da kalifosfatno gnojenje na travniku v prvem, še bolj pa v drugem letu košnje izdatno poveča, da pa se košnje v tretjem, četrtem in petem letu zopet poslabšajo in da jih tudi prav močno gnojenje s Tomaževo moko in kajnitom ne pripravi več do tega, da bi dajale zopet poprejšne množine sena. Ako namreč kalifosfatno gnojenje trave močno izpodrine, tedaj se detelje in grašice prav na široko razkoračijo, posledica tega pa je, da se zemlja v par letih naveliča detelje in grašice, ako je bila leta in leta z njima obsejana. Na polji imamo pač sredstvo, da se izog-

nemo taki naveličnosti in utrujenosti zemljeza deteljo, pravilno kolobarjenje; pri travnikih to ne velja, ker jih ne moremo preorati in z drugimi rastlinami obsejati. Tu je treba udariti po drugi stezi, ki tudi vodi do cilja.

Ko se je čez nekaj let vsled opetovanega kalifosfatnega gnojenja zemlja naveličala metuljčnic, tedaj gnojimo nekaj let z dušikom da morejo zopet razne trave čileje dihati in se bujno razviti, s tem pa tudi polagoma zemljo pripraviti, da postane v par letih zopet sposobna nositi metuljčnice.

Redno, kakor delajo v nekaterih krajih, torej ne bomo gnojili z dušikom, to je z gnojnico. Bogato gnojenje s fosforno kislino in kalijem se pa toplo priporoča. Po takem gnojenju se razne travniške deteljine krepko razvijejo in premagajo razne malovredne travekajti stročnice in detelje ne potrebujejo dušika iz zemlje in iz gnoja; dobijo ga dovolj iz zraka in vspevajo bujno brez vsakega dušičnatega gnojenja.

Iz tega izvajamo sedaj praktične posledice.

Gnojimo travnike dve do tri leta krepko s Tomasovo žlindro in kajnitom, na to prenehajmo, s temi gnojili eno do dveh let in škropimo v tem času samo z gnojnico, na to pa gnojimo zopet s kalifosfatom. Še bolj primerno bi

bilo morebiti, vsako leto gnojiti s Tomasovo žlindro in kajnitom in sicer jeseni, spomladi na to pa redno polivati z gnojnico.

Kot pravec za umetno gnojenje naj nam služi to, da vsakih 100 met. stotov sena odvzame zemlji 60 kg fosforne kisline in 170 kg. kalija. Fosforno kislino je treba praviloma popolnoma nadomestiti, pri kaliju pa nadomestimo samo samo polovico z umetnim gnojem, ostalo damo zemlji deloma z gnojnico, ki ima precej kalija, pa tudi večina tal ne pogręša kalija. Nikdar pa ne svetujemo gospodariti roparsko z ozirom na kalij brez vsakega poskusa. Ako se gnojenje splača, potem ni vzroka, da ne bi gnojili. Da se kajnit raztopi, je potreba apna in sicer mnogo apna. Ako tega ni v zemlji, tudi kajnit ne more delovati. V nasprotju s kajnitom je treba pri gnojenju s 40 odstotno kalijevo soljo le malo apna, ki se nahaja večinoma vže v zemlji.

Praktični kmetovalec.

Pravi začetek košnje sena.

Košnja je za mnoge kmetije najvažnejši čas, kajti od nje odvisi najbolj uspevanje živine po zimi. Zato tudi ob tem času nاپenjamo vse svoje sile in sleherni dan, da sleherni ura je pri tem velike važnosti. V gospodarstvih, kjer morajo posušiti veliko krme, prično zgodaj kositi, vsaj vedo, da bodo zadnje senožeti mej tem itak preveč dozorele, pa tudi sicer se priporoča s košnjo ne predolgo čakati, ne dotlej, da postanejo dobre visoke trave prestare. Pri tem imamo namreč dvojno škodo, prvič je klaja veliko slabejša in drugič to zelo slabo vpliva na rast prihodnje košnje.

Marsikdo vesel opazuje svoj cveteči travnik, pa se ne more določiti, da bi ga pokosil, ker upa da mu prihodnji teden ali štirinajst dni še veliko priraste. Toda tukaj se pokaže, da je lakomnost mno-

gega zla, kajti to, kar priraste ni mnogo vredno, bilke so vedno bolj lesene, listje suho, zraste le še nekaj malega koreninskih listov pri poznih travah, redilne snovi pa romajo počasi v zoreče seme, katerega pa mi niti ne dobimo, ker večinoma izpade vže od zunaj, ali pa na svislih; tudi živina prebavi le malo semena zavoljo trdih plev, ki obdajajo travno seme. Seno takih dozorelih trav pa ne krmi dosti bolje od sena dozorelih žit, to je — od slame.

Najboljši čas za košnjo je tedaj vedno perijoda, v kateri večina trav lepo cvete in ta pravi časi, ki pri lepem vremenu mine v 8 do 14 dneh, zadeti, to je ravno naloga, pa tudi če hočete umetnija, umega, mislečega gospodarja.

Kdor pa hoče še drugo in tretjo košnjo ali kdor računa še na dobro pašo, ta bi moral vže samo iz teh vzrokov zgodaj kositi. Dozorele trave nič več ne poženo; trajne trave napravijo še nekaj listov in nabirajo v koreninah zalogo za zimo, dveletne trave, kakor na pr. laška pahovka so izpolnile svojo nalogo in izmrjo. Vsak gospodar je to vže sam opazoval na bilnicah (žitih), dasi tudi se trave in žita ne morejo v vseh ozirih primerjati. Ako kos žitnega polja ali žitne zmesi pokosimo še v zelenem stanju, kmalu opazimo, da poženeta oves in rž na novo liste in bilke, dočim bi od strnišča kaj tacega zastonj pričakovali. Čisto podobna je tudi stvar na travniku.

Motvozna povresla.

Delavci so dandans dragi, ker vse drvi v mesto. Posebno ob največjem poljskem delu, ko še tako trči skupaj več imenitnejših del žetev, košnja itd. nam časih res kaj trda prede za delavca. Zato treba gledati, da se vsako delo opravi v kar najkrajšem času in z najmanjšimi stroški.

Vsled tega hočem tu opozoriti naše posebno večje kmetovalce na novost, ki je po naših krajih še bolj redka, po družih pa vže precej razširjena.

To je motvezno povreslo, ki ga razpošilja „društvo Hospodar“ v Hustopečih u Hranic na Moravskem.

Gotovo je namreč, da naše žanjice z narejanjem povresl zgubijo precej časa in pri veliki množini žita se to precej pozna. Zato se mi zdi jako pametna navada mnogih kmetovalcev, da si pripravijo povresla vže po zimi iz slame, ko ni boljšega dela. Ker gre pa marsikje trda za slamo, so si izmislili še naprej drug pripomoček kmetovalci, da bi tudi slamo prihranili.

O tem hočemo tu govoriti kot o novosti, priporočamo pa še bolj navado po zimi pripraviti slamnata povresla za žetev.

Patentovano povreslo obstoji iz 160 cm dolgega motvoza ali vrvice iz jute, ki ima na enem koncu dolg lesen klin. Na drugem koncu je voz. Konca povresla sta rdeče pobarvana, da se povreslo pri vezanji na polji lažje najde.

Pritegne in zaveže se s pomočjo lesenega klina čisto lahko.

Povreslo leži pod snopom tako, da leži konec s klinom nasproti vezaču. Ta prime klin z levo roko, z desno pa objame snop in prime za drugi konec, ki ga ovije okrog imenovanega klina. Držeč oba konca povresla v rokah, ga trdneje pritegne in ovije konec v desni roki okoli klina v levi in na to zaveže, kakor jasno kaže podoba.

Cela stvar gre vrlo urno naprej in traja samo nekoliko trenutkov. Vsak vezač se temu ravnanju hitro privadi ter veže s temi povresli hitreje nego s slamnatimi.

Zaradi lepšega pridevamo še nek račun, ki kaže, koliko si baje

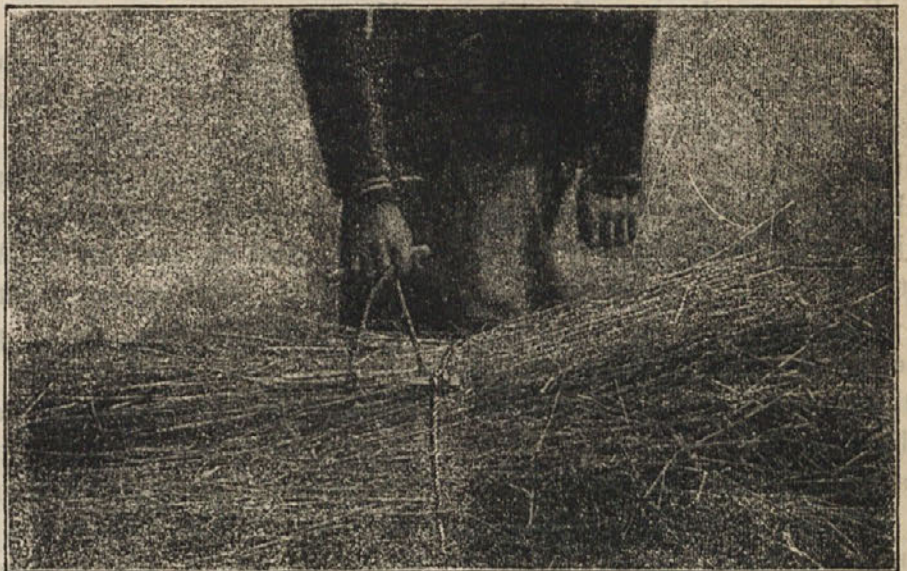

Podoba 1.

prihrani veliki posestnik, ako vporablja taka povresla mesto slamnatih.

Žita nismo več primorani mlaiti z roko kot doslej, ko smo imeli samo slamnata povresla. Že tu je precej delavne moči in časa prihranjenega. Kdor pa iz katerih koli vzrokov mlaiti z roko, za tega je bolje, ako dobi lepo slamo, ki se tudi lahko dobro proda.

Ako pomislimo, da meterski stot lepe slame stane počez okoli 3 krone, prišla je pa tudi vže na 7 kron in ako dalje pomislimo, da se iz 100 kg naredi največ 360 povresel, naprava njihova stane do 1.44 kron (od mandlja, t. j. 15 kosov se plača 6 vin.), tedaj pride 360 kosov povresel na 4.44 kron ali 1 kopa, t. j. 60 kosov — na

Podoba 2.

27.400 kron, kar je vže cel kapital, s kojim je treba računati.

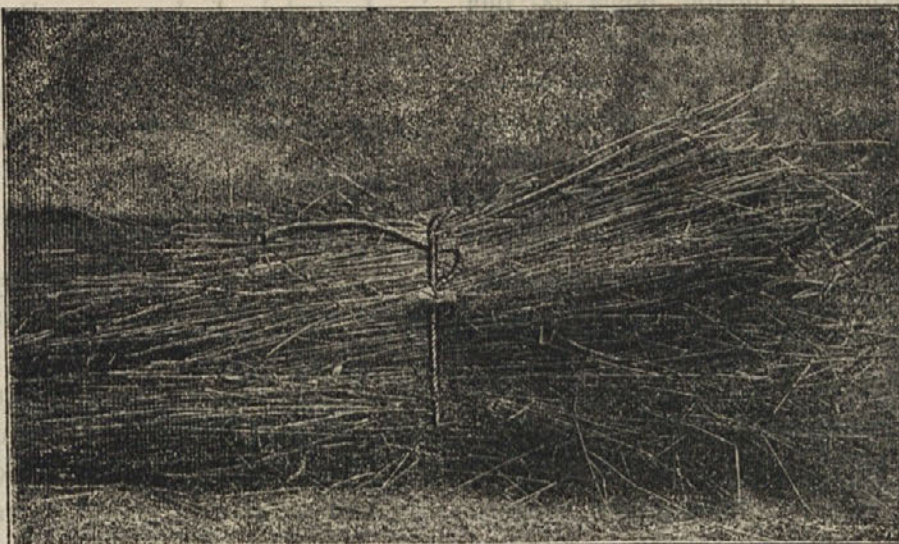
Vsled tega so se motvozova povresla tudi v kratkem času razširila; tisoč kosov tehta samo 22 kg.

Živinoreja.

Bik, njegova reja in uporaba.

Da se je treba pri biku skrbno ozirati na to, da je pravega plemena, se umeje; poleg tega pa mora imeti dober plemenjak še sledeča znamenja:

Glava naj bo bolj široka in kratka, v čelu raje nekoliko vdrta nego izbočena (ovnova glava), ro-

Podoba 3.

gova bolj kratka, zato pa močna, vrat naj bo silen, srednje dolg, vratnik ne prevelik. Kom naj bo zelo širok, po sredi ne vglobljen. Prsni koš (prsi) naj bo kolikor moč širok. Bočni členi široko narazen, rep dolg, ne predebel in ne vzdignjen. Krajni udje (okončine) dobro zastavljeni, skončni člen širok, mošnja kratko nastavljena.

Od nje proti trebuhu so nam dobro znamenje majhni seski, celi ustroj naj bo globok, to se pravi, gorna globina naj meri precej nad polovico komove višine. Koža naj se da lahko potegniti od telesa ter naj bo prožna, zrnata, ne pretanka. Prvi pogled na junca naj dela na naš utis sile in čilosti, kakor tudi nekajenega zdravja.

Kadar presojava vrednost kakega bika, skušajmo poizvedeti tudi, kakšna je bila njegova mati, mej dobrimi kravami dobimo najboljše junce od onih, ki dajejo velik užitek, poleg tega pa združujejo najboljše zdravje s krepkim, utrjenim telesnim ustrojem.

Pri živinoreji je bik največjega pomena in važnosti. Mi ne moremo biti zadovoljni s tem, da nam bik dela teleta, brez ozira na to, kakšna da so, ampak moramo paziti za tem, da si zredimo bikov, ki nam bodo dajali v resnici izvrsten zarodek. Ne smemo se strašiti nobenih žrtev, da si pridobimo najboljše, kar se sploh dobiti da. Ako se nam kup posreči, da smo dobili izvrstnega bika, potem smo denar naložili na prav dobre obresti. Glavnica se nam v priredku, ako umemo pametno rediti, prav lepo obrestuje.

Kadar kupujemo bika, moramo pred vsem zvedeti, kakega rodu da je, je li bila mati dobra mlekarica, dalje se je li odlikovala v ozir plemena in telesnega ustroja, dalje je treba vpoštevati tudi lastnosti roditelja. Še le potem imamo dovoljno poročstvo, da bo zarod dotičnega junca res izvrsten, kajti iz pokolenja smemo z veliko večjo gotovostjo sklepati na podedovanje

nego iz slučajne vnanje oblike junčeve.

Kolikrat se na pr. pripeti, da vrže ničvredna krava lepega junčka, s tem smemo pa s precejšno gotovostjo pričakovati, da svojih telesnih prednostij ne bo dobro prenašal na svoje potomce.

Zelo važno je pravilo: Ne rabite bika prezgodaj za pleme, da si ga takoj v prvem letu ne skazite! Da se to zabrani, naj se mladi junci ne pasejo skupaj s telicami. Še le s poldrugim letom naj se polagoma prične pripuščati junca, popolnoma redno pa smemo rabiti bika za pleme šele s spolnjenimi 2—2 in pol leti. Dalje je pri res izbornem biku velike važnosti, da ga kolikor moč dolgo izrabljamo.

Sposobnost bikovo spoznamo prav za prav še le potem, ko smo opazovali njegovo potomstvo. Še le v tem trenutku izprevidimo, katere posebne lastnosti da more bik prenašati na svoj zarod. Ako je rezultat zelo ugoden, potem storimo najpametneje, da si prizadevamo, tako žival veliko let ohraniti sposobno za pleme, kajti čim starejši je junec, toliko bolje prenaša svoje lastnosti na potomstvo. Imamo vže slučaje, da so rabili bika do 17. leta z najboljšim uspehom.

Seveda je mogoče ohraniti junca le tedaj dolgo rabljivega, ako ga primerno krmimo in oskrbujemo. Krmenje junca naj ima za smoter ohraniti ga čilega, zdravega in gibčnega, ne pa napraviti lenega, okornega in pitanega. V ta namen je najboljša krma za junca po zimi seno, po leti paša. Potem ima oves kot krma za junce posebno vrednost in naj se nikoli ne opušča pokladati nekoliko ovsa, kadar pa junca močno rabimo za pleme, mu zvišajmo ovseno porcijo.

Vendar pride s časom trenotek, ko ni več tako lahko mogoče bika spuščati na pašo, v tej dobi si moramo prizadevati, ohra-

niti njegovo gibčnost in plemensko porabnost na drug način, s tem namreč, da rabimo junca za vprego in vožnjo, ne sicer težko, zato pa toliko bolj redno. Zelo važno je, da se ravna z bikom kar moči prijazno, da se ga kaznuje le tedaj, kadar je res potrebno, sicer pa ž njim lepo ravna. Čim lepše se ž njim ravna, toliko redkeje postane hudoben.

Kar zadeva spuščanje bika, bi se morali povsodi držati pravila: Samo enkrat na dan, drugi skok naj bi bil samo pri odraslih juncih izjema. Poskusi v tem pogledu so pokazali, da so tretji in nadaljni skoki isti dan po navadi brezvspešni. Skrbno je paziti tudi na to, je li so prignane krave in telice v resnici snažne in jeli se jim ne izpušča in nožnic kaka tekočina. To se največkrat pripeti pri kravah, ki so nedavno telile in so zopet prišle k juncu. Take krave so velikokrat nesnažne in se pri tem junec kaj lahko pokvari, razven tega pa tudi take krave večinoma ne ostanejo breje.

Ako se prične kaka krava kmalo po plemenitvi goniti, je ni treba zopet precej pripuščati, ker se tu in tam primeri, da je krava ostala breja, pa se vendarle zopet goni. Še le, ako se krava zopet v drugo goni, nam je to gotovo znamenje, da se krava ni obrejila in se smemo torej redno držati pravila, da peljemo kravo k biku še le tedaj, kadar se prične v drugo goniti. Tudi se krave veliko raje ubreje, ako prvo gonitev preskočimo. Ilirijan.

Konjereja v Ogrih.

Po Ogrskem se reja konjske živine vedno bolj razširja, pa tudi izboljšanje, tako da ni prav nič čudno, ako se oči konjskih kupcev, pa tudi drugih kmetovalcev vedno bolj obračajo proti vzhodu.

Ako se ozremo malce na razvoj ogrske konjereje, se moramo v resnici čuditi temu, kar se je

storilo ondi za to kmetijsko stroko. Do razdelitve našega cesarstva je bila Ogrska še pastorek v zadevi deželnega žrebčarstva, ako se ne oziramo na troje državnih žrebčarij Babolna, Kisber in Mezehegies, kajti dočim je bilo l. 1868 v Avstriji 1527 žrebcev v službi, je znašalo njihovo število na Ogrskem s Hrvaškim in Slavonijo vred samo 1045, brez njiju 957.

Kako drugače stoje razmere danes?

Leta 1901 je opravljalo 5412 žrebcev plemensko službo. Mejtemi je bilo 3268 državnih žrebcev na žrebčarskih postajah, 328 starih državnih žrebcev v zasebni lasti, 305 je bilo občinskih žrebcev, katerim so jih prepustili državni konjerejski zavodi, 300 je bilo občinskih žrebcev, ki niso bili pod državnim nadzorstvom in 1211 je bilo licencovanih žrebcev, ki so jih okrajne komisije priznale sposobne za plemo. Državni žrebci so plemenili 123.735 kobil, vsi druge žrebci okroglo 60.000, tako da smemo računati na letnih 100.000 žrebet, to število po odbitku naravnih izgub pač zadoštuje Ogrom i za rejo in domačo potrebo, poleg tega pa jim ostane še lepo številce za na prodaj.

Ako pregledujemo ogrske žrebčarske zapisnike, takoj opazimo, kako dobro da se zaveda vodstvo ondotne konjereje svoje naloge in svoje cilja; zato je mej drugim dokaz tudi to, da razven dragocenih angleških polnokrvnih žrebcev, originalnih arabcev in hladnokrvnih žrebcev — na Ogrskem je bilo treba hladnokrvno plemo še le vzgojiti — ne najdeš niti enega žrebca, ki bi bil kupljen od zunaj, temveč vsi so vzrastli na Ogrskem. Do tega je privedlo z bogatimi podporami ogrske konjereje ogrsko kmetijsko ministerstvo, ki si je v tem oziru dobilo velikih zaslug. Zato pa sedijo v ondotnem konjerejskem odseku sami strokovnjaki, kakor je

tam vže od nekdanj navada. Odtod veliki vspehi.

Ako se ozremo po ogrskih plemenjakih z ozirom na to, katerim plemenom da so pripadali, tedaj dobimo, da je bilo med 5412 žrebci:

443	angleških polnokrvnih,
2709	„ polkrvnih,
783	Nonijev,
49	arabskih polnokrvnih,
433	„ polkrvnih,
376	Gidranov (angloarabcev pomešanih z arabskim polkrvnim),
247	Lipicancev,
18	ameriških dirkačev in
247	hladnokrvnih žrebcev.

Iz tega razvidimo, da angleška kri znatno prevladuje, vendar si pa ogrska vlada prizadeva znova odkazati važnejšo vlogo arabski krvi v ogrski konjereji in v ta namen upeljava od časa do časa pristne arabske žrebce. Ako se pridobi dobrih žrebcev — taka nakupovalna komisija je ravno sedaj v Siriji — potem ni dvomiti, da doseže vlada svoje namene.

Zanimivo jo tudi vedeti kako narašča izvažanje konj na Ogrskem, iz Ogrske je šlo konj:

leta	leta
1883 . 9.771	1892 . 18.713
1884 . 8.986	1893 . 18.205
1885 . 12.236	1894 . 19.903
1886 . 14.236	1895 . 32.130
1887 . 8.867	1896 . 39.077
1888 . 10.466	1897 . 41.404
1889 . 14.620	1898 . 36.320
1890 . 13.705	1899 . 39.416
1891 . 17.810	1900 . 54.759

To so gotovo števila, na katera je ogrski konjerejec lahko ponosen, pa tudi vesel, tembolj, ker mu pri tem ni zaostalo plačilo za njegov umni trud.

Mlekarstvo in sirarstvo.

Sredstva za ohranitev svežega mleka.

Prepogosto se sliši od gospodarjev vprašanje, kaj bi bilo pač

najboljše pridejati mleku, da ga obvarujemo na dolgi vožnji po železnici skisanja, na taka vprašnja je najbolje odgovoriti prav kratko z eno besedo:

Nobeno!

Mleko, ki pride iz hleva, ima vže samo na sebi toliko primeskov, ki mu nikakor niso v prid, in mi naj sedaj še na dolgo tultamo in premišljujemo, kakšne so drge naj bi mu še pridejali, da njegovo okusno in porabno vrednost še bolj zmanjšamo? Raje premislimo ravno nasprotno, kako bi zmanjšali vsebino škodljivih snovij v mleku.

Želja, najti popolnoma pripravno konzervno sredstvo za mleko je vže zelo stara in je spravila najrazličnejša sredstva na dan.

Mnogokrat so rabili brezvestniki sredstva, ki jih javno niti imenovati ne moremo. Pred vsem pa so boraks, dvojnooglikovo kisli natron, salicil, ki se še sedaj mleku pogostokrat pridevajo v mnenji, da se s tem mleko ohrani; vsak tak pridevek moramo zavračati kot pačenje mleka.

Predno rabimo tako mleko, spomnimo se, da jih prepoveduje postava in tržni red, kot pošteni ljudje pa tudi okolnost, da more večkratno vživanje takih snovij konsumentom oškoditi zdravje. In ravno mleko se dan za dnevom uživa v toliki množini in ravno največ ga rabijo otroci najnežnejših let!

Kako lahko dobi tak neutrjen organizem želodčni in črevesni katar!

Ker ravno v tem slučaju ne vemo nobenega popolnoma varnega konzervnega sredstva, zato bodi dovolj, ako spomnimo na male detinske konsumente, da odvrnemo roko, ki hoče ravno . . . stresti prašek v mleko.

Zato proč z vsemi primeski k mleku! Vsaj imamo naravna sredstva, da obvarujemo skisanje mleka v prav soparnem vremenu. Prvo je velika snaga v hlevu in

pri molži, snažna naj bo vsa posoda, ki prihaja z mlekom v dotiko, dovajajmo mleku dovolj kisika, to je: zračimo ga, — to so najboljša ohranilna sredstva za mleko. Eno zlo seveda se doslej ni dalo še odvrniti in ga posamezni tudi ne more: to je namreč, prenerodni način, po katerem železnica prevaža to važno tekočino, železnica je kriva, da se vsako leto pokvari tisoče litrov mleka in da imajo posestniki od tod nepreračunljivo škodo.

Ledenica ali stroj za led?

Juranijeva mlekarniška pisarna na Dunaju daje mlekarnam sledeče vrstice v premislek:

Splošno prevladuje mnenje, da se za mlekarstvo bolj izplača napraviti ledenico nego kupiti ledni stroj ker ta poslednji vendar precej stane. Ako pa prav premislimo, je stvar vendar le nekoliko drugačna. Ako namreč pomislimo, da stane naprava lednega stroja le nekaj sto kron več (okoli 600 K) od naprave ledenice, da je poslovanje z lednim strojem mnogo priročneje in da je blago zavoljo tega, ker imamo toplino popolnoma v svoji oblasti vedno brez graje in najboljše kakovosti — potem ne bomo mogli v mlekarstvu kar meni nič tebi nič zavreči lednega stroja, ampak bomo vpoštevali oboje i ledenico i ledni stroj, kakor to vže davno delajo Nemci, mojstri v mlekarški tehniki. Najbolje je oboje skupaj napraviti. Kakšnega pomena da je n. pr. ledni stroj za hlajenje skladišča za maslo, se razvidi iz števil, ki so jih dobili pri poskusih da mlekarški šoli v Hamelnu:

Vsaki dan so pumpali shlajeno solno raztopnino v majniku 1·3, juniju 1·7, juliju 1·6, avgustu 2·4 ure.

Toplina v senci na prostem je znašala v majniku 17·6, juniju 20·2, juliju 22·8, avgustu 22·4° C. Toplina zraka v skladišču putra,

merjenja čez tri ure po pumpanju solne raztopnine v majniku 8·9, juniju 9·0, juliju 9·9, avgustu 10·2° C.

Skladišče so hladili na ta način, da so pumpali mrzlo solno raztopnino skozi mrežo cevij, ki je bila vpeljana pod stropom hladilnega prostora.

Vinogradništvo in vinarstvo

Vinarski shod v Ljubljani.

(Konec.)

Po drugi točki: „O novem vinskem zakonu potrebnem v interesu vinogradnikov“, je poročal teh. voditelj gospod Boh. Skalic.

Primerjaje točenje in prodajo pive z vinom, pravi poročevalec, da je prodaja in točenje pive v vsakem oziru mnogo lažje, vsled česar dela ravno pivo veliko konkurenco našemu vinskemu pridelku.

A hujši sovražnik od pive je prodaja ponarejenega vina. Obstojajo sicer zakoni, ki prodajo ponarejenega vina pod imenom „naravno vino“ ostro prepovedujejo, a na te zakone se le malokdo ozira in se sploh le malokje v resnici izvršujejo. To kaže jasno uvoz in prosta prodaja iz Tirolskega došlih vin, o katerem se z gotovostjo ve, da so večinoma petijotizirana vina.

Poročevalec navaja razne točke v obrambo dobrega imena pri vinski kupčiji. V prvi vrsti bi bilo prepovedati vsakoršno prodajo umetno napravljenega vina. Naprava tega naj bi bila dovoljena vinogradnikom, ki rabijo mnogo pijače za svoje posle, nikakor pa ne gostilničarjem in drugim vinskim trgovcem.

Vino čistiti in ga drugače zboljšati je celo priporočljivo, a zdraviti ga je le s takimi snovmi, ki zdravju ne škodujejo, zboljšati pa s primešanjem drugih vinskih izdelkov.

Vinske kupčije bi se morale strogo nadzirati enako, kakor se to pri kupčiji in prodaji žganih pijač izvršuje itd.

Slednjič stavi naslednjo resolucijo:

Pri vinarskem shodu dne 27. februarja 1902 v Ljubljani zbrani kranjski vinogradniki in zaupniki društva za varstvo avstrijskega vinarstva sklenejo: Zakonodajne oblasti in c. kr. vlada se nujno naprosijo, da povzdignejo domače vinstvo z osnovo novega zakona, ki naj ima potrebna določila za strogo nadzorstvo vinske kupčije in za neobhodno potrebno varstvo vina iz posameznih vinorodnih okrajev. Glavni odbor društva za varstvo avstrijskega vinarstva se nujno prosi, da predloži v tej zadevi utemeljene peticije na državni zbor in na ministerstvo.

O tretji točki: „O preuredbi zakonodajstva o žganjarini z ozirom na razmere malega vinogradnika in izkoriščanju posttrajarskih kletarskih izdelkov“, je poročal g. ravnatelj G. Pirc.

Poročevalec je pojasnil položaj današnjega kmetijstva, povdarjal rastoče gospodarske stroške ter je opazil, da bi bilo umestno in opravičeno, ko bi se tudi malim posestnikom dovolile iste olajšave kakor večjim tovarnam.

Na to stavi naslednjo resolucijo:

Shod kranjskih zaupnih mož za varstvo avstrijskega vinarstva se izreče: Društvo vpelji akcijo, ki naj meri na to, da bodo smeli vinščaki in vinarske ter kletarske zadruge brezdvajno kuhati žganje iz kletarskih ostankov njihovih lastnih pridelkov.

O četrti točki: „Red za vinsko trgatve na Kranjskem“, je poročal deželni potovalni učitelj g. Fr. Gombač.

Govornik meni, da je vpeljava pravilnega reda za vinsko trgatve jako potrebna, ker dobrota vinskega pridelka je jako odvisna od pravilne trgatve. Prezgodaj ali v

slabem vremenu, trgano grozdje da slabo, kisló, nestanovitno vino, ki se tudi nerado čisti in naj si bo pridelano iz še tako dobrih finih vrst. Žal, da se to pri nas premalo vpošteva, posebno pa v krajih, kjer grozdje pozno dozori, in koder imajo še stare, pozno zoreče vrste.

Tak zakon se je izdal že l. 1822 ter obnovil l. 1860 odnosno 1874, a sedaj se opaža, da se tega reda nikjer več ne drže. Če se pa hoče zboljšati vinarstvo in priboriti si v kupčiji dobro ime, je neobhodno potrebno, da se poleg poznejšega umnega kletarjenja, prične z vinsko trgatvijo, ko je grozdje popolnoma dozorelo in le ob lepem vremenu, odnosno, da se vrše v slučaju dolgotrajajočega slabega vremena ena ali dve predtrgatvi, a ta pridelek je posebej kletariti.

Govornik navaja, kako strog trgatveni red imajo po nekaterih krajih na Nemškem osobito na Renskem, kjer ne smejo, kadar se vinogradi zapro, (ko prične grozdje dozorevati) niti gospodarji sami v svoje vinograde, marveč si morajo izposlovati posebno dovoljenje od dotičnega županstva. Tudi za postopanje med trgatvijo imajo jako stroge naredbe.

Tako strogih načel se pri nas ne more uvesti, a potrebno je le, da se trgatveni red upelje ter isti našim razmeram primerno priredi. Poročevalec je navedel nekaj glavnih točk ter pripomnil, da se more prepustiti vsaki občini odnosno vsakemu glavarstvu posebej, da določi čas trgatve in to z ozirom na razne klimatične razmere v naši deželi.

Na to stavi naslednjo resolucijo:

Dne 27. februarija l. 1902 v Ljubljani zbrani kranjski vinogradniki in zaupniki društva za varstvo avstrijskega vinarstva obračajo se do vis. deželnega zbora kranjskega s prošnjo: Visoki deželni zbor blagovoli zopet

obnoviti iz leta 1832 odnosno 1860 in 1874 za Kranjsko izdani trgatveni red s premembami, potrebnimi z ozirom na današnje razmere.

Ta predlog sta podpirala gg. tehn. voditelj Boh. Skalicky in ravnatelj G. Pirc, ki je poudarjal, da je trgatveni red že radi tega potreben, ker bi se tatvine znatno skrčile.

O zadnji točki: Glede poposeševanja vinarških zadrug v naši državi, je govoril pristav kmetijske šole na Grmu gosp. V. Rohrman.

V daljšem govoru je pojasnjeval pomen in smoter takih vinarških zadrug v prospeh vinstva, v povzdigo vinske kupčije, v zboljšanje kletarstva itd. in je poudarjal, da so se take zadruge dobro obnesle povsod, kjer so se ustanovile na pravem temelju in ktere vodijo izkušene in strokovne moči.

Zadruge pa se morejo oživeti in prouspeti le tedaj, če tudi gmotno koj ob pričetku dobro stoje. S pomočjo deležev se pa navadno ne spravi dovoljenega investicijskega kapitala skupaj in zato je treba drugih ugodnejših virov. Zadruge bi morale dobiti brezobrestna posojila ali pa vsaj proti prav nizkim obrestim.

Za to predlaga nastopno resolucijo:

Glavni odbor društva za varstvo avstrijskega vinstva naj deluje na to, da dovoli c. kr. poljedelsko ministerstvo primanjkojoča sredstva za osnovo in poslovanje vinarških zadrug v podobi dolgotrajnih brezobrestnih oziroma nizkoobrestnih posojil.

Gospod Anton Trček iz Dolenskega je predlagal, naj se shod, odnosno društva, zavzame za podaljšanje železnice do Belokrajine; gosp. Anton Urbančič iz Velke Loke pa, da se vino, katelega potrebujejo gostilničarji za svoje posle, ne obdači.

Vsi navedeni predlogi so bili jednoglasno sprejeti.

Popoludne se je vršila vinska pokušnja raznovrstnih vin iz vseh vinorodnih krajev na Kranjskem. Namen te pokušnje je bil, seznaniti udeležnike osobito pa gostilničarje z raznimi na Kranjskem pridelanimi in različno napravljenimi vini.

Splošno.

Opeka in predpogoji njenega izdelovanja.

(Napisal F. Videnjak.)

Izdelovanje opeke je ena izmed najdobričkonosnejših kmetijskih obrtnij. Zato so opekarne tudi od leta do leta množe in vže obstoječe povečajo. Čim bolj je rastla potrebščina opeke, toliko bolj je napredovala tudi tehnika izdelovanja opeke, toliko bolj so se izpopolnjevali stroji, orodje, izdelovanje in žganje opeke. Zlasti peči za žganje opeke so v zadnjih letih silno izboljšali, tako, da se porabi v novejših le tretjino onega goriva nego pred par desetletji, opekarski stroji so veliko boljši od nekdanjih, pa tudi cenejši, tako je bilo na zadnji praški razstavi videti velikolepne opekarske stroje, gonjene z elektriko, ki so gnetli ilovico, stiskali različno opeko, drenažne cevi itd. ter jih rezali na različno dolge kose po potrebi. Dandanes so premagane tudi vse težave, ki jih je svoj čas napravljalo spremenljivo vreme, ker imamo na razpolago izvrstne sušilnice. Cena lesu je v zadnjem času močno poskočila in zato so les kot kurjavo v opekarnah močno opustili, kar je tudi prav, si vsaj gozdov tako lahko mišljeno ne pustošijo. Na drugi strani pa imamo povsod razprostrto železnično omrežje, ki nam z lahka dobavlja potrebnega premoga za kurjavo in izvažna na vse strani izdelano opeko. Slamnate strehe stavbena policija marsikje prepoveduje, na njih mesto ima priti strešna opeka,

zidanih poslopij ne obrajta samo premožnejši posestnik, ampak tudi manjši kmetovalec, če le more, izpušča kolikor more les iz zidovja. Na deželi nastajajo tovarne, vedno se zidajo nova poslopja in vse skupaj tirja milijone in milijone žgane opeke. Vsi ti činitelji podpirajo lahko oddajo blaga in zmanjšujejo proizvodjalne stroške, tako, da lahko trdimo, da se da dandanes pri opeki še vedno več zaslužiti, nego pri kaki drugi kmetijski obrti, če tudi to blago ni Bog si ga vedi drago. Druge kmetijske obrti, tovarne za spirit, sladkor, škrob itd. so veliko bolj odvisne od raznih slučajnostij in celo v dobrih letinah ne dajejo več toliko dobička, kakor dobro urejena opekarna. Povdarjamo pa, da se ne izplača samo velika, ampak tudi skromnejša ali manjša opekarna prav dobro.

Sami vemo, da imamo v vasi dostikrat cele mesece na razpolago delavnih rok in vozne živine, ki bi se dalo vporabiti pri opekarni. Marsikje bi opekarstvo bilo tudi nekaka oblika naravnostnega izboljšavanja ali melioracije zemlje: ako namreč ilovica tvori le gorenje zemske plasti, bi njena odstranitev odkrila rodovitno zemljo in ob jednem izravnala (nive-lovala) zemljišče.

Porabne in prav dobre ilovice je po Slovenskem marsikje v izobilju, žal, da po navadi mi le čakamo, da pride kak tujec podjetnik, da si napravi iz naše zemlje kupe denarjev.

Zato je živa želja teh vrstic, vzbuditi nekoliko pozornosti za opekarstvo, ki bi bilo lahko važna vejica naše kmetijske obrti. Kmetijske pravimo, ker se za velika zasebna podjetja, ki bogatijo le posameznika, veliko množico pa puste iti prazno narazen, nismo in ne bomo nikdar ogrevali in v ta namen tudi ne tratili kapljice črnila.

Prepričani smo, da bi bilo ravno opekarstvo lahko v mnogih

krajih hvaležen predmet skupnega truda s pomočjo združenih malih kapitalij na podlagi zadružništva. „Opekarska zadruga“ bi morala zlasti v krajih, kjer imajo za to sposobno osebje, posebno pa, če se morebiti dotični kraj vže dalje časa peča z opekarstvom, prav gotovo uspevati.

Tako je opekarstvo precej razširjeno v okolici Radomelj proti Volčjemu potoku in Rovam v kamniškem okraju. Ne vemo sicer v kakšnih rokah da so opekarne, prepričani smo pa, da ko bi se več opekarjev združilo in napravilo na pripravnem mestu večjo opekarno z izvrstnimi modernimi stroji in novejšim načinom žganja opeke, da bi ne samo v kratkem premagali stroške nove naprave, ampak da bi se jim tudi trud v prihodnje vse drugače izplačeval nego so vajeni doslej, dasi tudi sedaj ni slabo.

Ako bi hoteli napraviti opekarsko zadrugo, bi morali imeti pred vsem na razpolago pripravne ilovice ali glin in prebivati v takem kraju, kar je pač samo ob sebi umevno.

Za izdelovanje opeke potrebni material imenujejo tu glino, tam ilovico. Pod imenom glina umevajo mastno, modrikasto prst, ki ne propušča vode, dočim nazivajo ilovico bolj pusto, rumenkasto, vodo propustno zemljo. Vendar pa naletavamo pogostoma tudi na rumenkaste glin in na čisto plavkaste ilovice, tako da gorenje označenje obeh snovij ni ravno posebno točno.

Da se lažje razumemo, hočemo imenovati vsako za izdelovanje opeke pripravno prst priprosto glino.

Mislimo si, da se je v nas priprostih sicer kmetovalcih, ki jim pa je Bog dal pravi um, da se je toraj v nas porodila želja pripomoči domačemu kraju do boljšega blagostanja s tem, da bi oživotvorili v njem opekarsko obrt, ker nam je po mnogih skušnjah znano,

da krije naša zemlja mnogo glinastih naplavin.

Prvo vprašanje sedaj je, kje so take naplavine dovolj globoke in obsežne, da bi se splačalo nameravano podjetje?

Približno nas o tem podučijo že rezanje jarkov ob cestah in drugje, drenažnih jarkov na njivah in travnikih, rezanje potov, časih celo oranje na njivi, pove nam namreč vsaj toliko, kje bi kazalo poskušati natančneje. Pri raznih stavbah, ko se kopljejo kleti in temelji, vodnjaki in vodovodi, imamo tudi priliko spoznavati globokejšo zemeljske plasti.

Ako se nahaja glina pod odejo črnice (humusa) ali peska, tedaj nam naznanjajo nekatere rastline kakor lapuh, tavžentroža (zlata grmiček) i. dr., kakor tudi zastajanje deževnice na onem mestu, da imamo pred seboj nepropustno spodnjo plast, torej največkrat glino.

Najpriprosteje in najhitreje preiskujemo tla v globino 2 metrov z majhnim jeklenim ročnim svedrom, kakoršni se rabijo pri geološko - agronomskih delih v mnogih krajih na Nemškem.

Ti svedri — bolj pravilno bi jih imenovali grezila, ker ž njimi nič ne vrtamo — se s kladom v zemljo zabijejo in z roko zopet potegnejo ven. So pa okrogli in imajo samo na eni strani žlebič vrezan, v katerem ostane toliko materijala, da se iz njega človek lahko prepriča, kakšna da je preizkušavana zemlja. Na ta način napravimo v nepretrdih tleh v malo minutah 2 metra globoko luknjo.

Ako je treba vrtati globokeje, ali ako se hočemo prepričati o debelini kake glinaste plasti, nam v to najbolj služi žličnati sveder kakoršnega rabijo v rudokopih. Ti svedri zemljo vrtajo na gornjem koncu pa imajo počezni les, s katerim se ravno vrti. Čim manjši premer ima svedrova žlica toliko lažje in hitreje gre delo od

rok. Za globočino 10 metrov zadostuje ob ugodnih razmerah žlica ki ima 25 mm. v premeru.

Če dolžina enega metra ne zadostuje, privije se zgorej na sveder drug drog in po potrebi še tretji, četrti. Ako so tla zelo suha in je vrtnanje zelo težavno je treba v luknjo, ki se vrta naliti vode. Vselej kadar potegnemo žlico iz luknje, je na nji nekoliko prsti z najglobokejše zemeljske plasti, ki jo je žlica vedno doseгла. Te prstene poizkušnje se zložijo lepo v skrinjico predeljeno v čveterooglate oddelke in sicer po vrsti, tako da dobimo slednjič popolno podobo o sestavi zemeljske plasti, katero smo preiskavali. Tako preiskusimo na različnih mestih zemljo in vrtalni zemljevid, ki smo ga dobili na ta način, da smo si zaznamovali na papir rezultate vrtnanja različnih lukenj nam pove, jeli kraj pripraven za proizvodnjo opeke ali ne.

Ko smo na ta način našli dozdevno dober material, nam je treba sedaj preiskavati, kolikšna je v resnici njegova porabna vrednost. O tem ob drugi priliki.

Razni načini pripravljanja glav-nate solate.

1. Od dveh lepil, zaprtih solatnih glav vzemi notranje rumene liste, jih prekolji in odstrani rebra, na to razreži srca na 4 dele in nekaterekrat operi v mrzli vodi. Zdaj deni solato v prt in ga zasuci tako, da spraviš vodo iz solate ne da bi jo moral iztisniti. Deni solato v veliko skledo, jo pomešaj z 2 žlicama olja, prideni nekoliko popra in soli in 3 do 4 žlice kisa, na vrh pa razpolaži 3 do 4 v trdo kuhane rumenjake na štiri kose razrezane. Če pa imaš rajše, pusti jajca strani in dodaj solati 2 do 3 žlice sladkorja in 3 žlice vode.

2. Opeci 60 gramov (šest dek) špehovitih kock na rumeno, pusti, da se nekoliko ohlade, prilij 3

žlice kisa, eno žlico vode, nekoliko popra in soli in s tem dobro zmešaj očiščeno listje dveh glav.

3. Marsikateri Nemci pripravljajo solato tako: Najpreje zgodljajo $\frac{1}{4}$ litra sladke smetane s 3 žlicami kisa, eno žlico sladkorja, nekoliko soli, dvema žličkama rezančka (šnitleha) in $\frac{1}{4}$ žličke popra in pomešajo to z dvema solatnima glavama.

4. dve solatni glavi se pomešati z $\frac{1}{4}$ litra kisle smetane, 1 žlico sladkorja, nekoliko soli (ozir. tudi malce popra) in 1 žlico kisa.

5. Dve glavi solate, ena kumara razrezana v tanke ploščice sol, poper, 2 žlici olja, 5 žlic kisa, 2 žlici vzdragona, 2 žličici petršilja (1 do 4 žličice sladkorja).

6. K 4solatnim glavam pri-mešamo sledeče polivke;

a) $\frac{1}{4}$ litra kisle smetane prilijemo med vednim krepkim mešanjem kapljaje 125 gramov olja in 3 žlice kisa, pridenemo 2 žlici petršilja, nekoliko soli in popra in zmešamo s tem solato.

b) v vreli vodi kuhajmo previdno 2 jajena rumenjaka skozi 5 minut, jih pustimo, da se shladita in jih potem stisnemo (pasiramo) skozi žimnato cedilce. K temu pridenemo $\frac{1}{4}$ žličice soli in polagoma mej vednim krepkim mešanjem pridevamo še dva surova rumenjaka, v hladnem prostoru spinjimo vso zmes v nekakšno gosto mazilo, primešavamo vedno po kaplji 90 gramov olja in 3 do 4 žlice kisa, kakor tudi $\frac{1}{4}$ litra kisle smetane, nekoliko popra, 2 žlici rezančka, eno noževno končino popra in tri žličice ezdragona.

c) mešaj dva kuhana rumenjaka, 2 surova rumenjaka, 125 gramov olja, 5 žlic kisa, 1 žlico sladkorja, 1 žlico rezanca, nekoliko popra, soli in 2 žlici francoske gorčice (ženofa) ali

d) dva v trdo kuhana rumenjaka, tri surove rumenjake, 150 gramov olja, 2 žlici gorčice, $\frac{1}{8}$

litra belega vina, sok polovične citrene, popra, soli, 1 žlico rezančka, 1 žlico petršilja, 1 žlico krebujlice in 2 žlici ezdragona.

Ravno ta pravila veljajo tudi za pripravo navadno trgane solate.

Najboljša kokoš.

Pri nobeni vrsti domače živali ni toliko plemenitve v sorodstvu, kot pri kokošarstvu. Vsled vedne mejsebojne ozke plemenitve nastajajo seveda slabiči in sposobnost kokošij za lego močno pojema, posebno, ako jih pustimo nad tri leta pri življenji.

Sicer pa smemo trditi, da samo s križanjem domačih pasmin s plemenitimi pasmami dosežemo lahko živali, ki nam dajo največji hasek v gospodarstvu.

Niti čistokrvne plemenite, niti izrodele deželjske živali nas ne morejo niti popolnoma zadovoljiti zato, ker so prve pogostoma zelo pomehkužene, zahtevajo prav skrbno postrežbo, kakoršne jim preprosti kmetovalci ne moremo dati in pa zato, ker se njihova koristnost obrača po navadi vedno le na eni strani, bodisi da izvrstno neso, ali da se dobro spitajo ali da so pridne valivke; naše deželjske živali pa so premajhne, premalo rodovitne in tudi za debelenje ne prve vrste.

Pred vsem pa se imamo jasno odločiti: Kaj je naš namen pri kokošarstvu, hočemo li od kokošij veliko jajec ali pa jih redimo bolj radi okusnega mesa.

Za prvi namen, ako hočemo doseči zelo rodovitne, kokoši križamo, deželjsko kokoš z laškim, andaluškim ali minoraka-petelinom, ako pa hočemo zelo mesnatih piščancev, bomo rabili dorkingske langshan, — plymouthrock — in wyandotte-ske peteline.

Ako si hočemo izrediti kokoš, ki bi bila za vse namene najpripravnejša, nekako „univerzalno kokoš“, ki bi legla veliko debelih

jajec ob jednem pa imela dovolj mesa in bi zgodaj dozorela, bi bilo potreba v ta namen opetovano križati na eni strani z velikimi mesnatimi petelini in na drugi strani s takimi, ki izvirajo od pasme, ki da veliko in debelih jajec.

Langshan, andaluška, Plymouthrock, laška, Dorking in Minorka petelini so najbolj pripravi, ako hočemo doseči tak vsestranski smoter in cilj s križanjem.

Nikdar ne jemljimo za pleme pozno izpeljanih piščancev, ti dajo po navadi le slabo razvite živali, ki morajo s časoma izroditi (degenerirati). Pozna gnjezda pridejo v poštev samo tedaj, kadar gre za klavno perotnino.

Mlekarski odpadki kot piča za perotnino.

Ako hočemo perotnino razne vrste prav dobro izpitati in odeliti, postavimo 6 do 15 živalij v suho ne premrzlo stajo, ki smo jo preje dobro prezračili, pobelili z apnom in osnažili ter očistili vsake golazni. Živalim samim je dobro pred pitanjem otresti mrčesnega prahu mej perje, da jih tako rešimo raznih živalskih zajedavcev. Dobra pitna voda mora biti vedno pri roki.

Pri pitanju kokošij kuhamo pičo, ki jo pokladamo 3krat na dan v sladkem posnetem mleku enkrat za celi dan in ko se ohladi, jo podajamo v obliki močnika. Zrnje se daje vmes mej posameznimi sledi. Za srednje velika plemena, ako traja pitanje 4 tedne, bi kazalo pokladati nekako te-le količine:

Na vsakih 16 kokošij pride na dan v prvem tednu okoli 3¹/₂ litra posnetega mleka, 1¹/₂ kilo zdroba (ovsenega, ječmenovega ali ajdovega), vse te dobro zgnjeteno z 1/4 kg otrobov in 1/4 kg pšeničnih odpadkov.

Drugi teden dobe iste kokoši 4 litre sladkega posnetega mleka, 2 kg zdroba, ki obstoji iz 1/3 tur-

ščice, ječmena, ovsa ali ajde in 1/4 kg slabe pšenice.

Tretji in četrti teden dobijo ravno to pičo, samo da pridenemo še 3/4 do ene kile slabe pšenice.

Za race kuhamo tudi žitni zdrob z mlekom in ga pokladamo kot močnik, toda štirikrat na dan. Pitanje trpi tri tedne. Kot porcija za 10 odraslih rac lahko služi sledeče:

Prvi teden 5 litrov sladkega posnetega mleka, 1/2 kg zdroba (pol ovsa, pol ječmena) in 1¹/₂ kg kuhanega ali parjenega krompirja s 1/2 kg otrobi pomešanega, samo zvečer 1/2 kg ovsa.

Drugi teden 6 litrov sladkega posnetega mleka, 3¹/₂ kg zdrobu, ki obstoji iz 3/6 ječmena, 1/6 ovsa, 2/6 koruze in zvečer 3/4 kg ovsa;

Tretji teden isto množino mleka in zdrobu, zraven pa še 1 kg ovsa.

Gosi pitamo s svalki ali nudeljci in sicer delamo rezance iz 1/3 finnega koruznega, 1/3 ječmenovega in 1/3 ovsenega zdroba. V ta namen nalijemo vrelega sladkega posnetega mleka na zdrob, zgnemo trdo testo in iz tega naredimo 10 cm dolge, 2 cm debele nudeljce, katere na deski na solncu posušimo. Pitanje traja 4 tedne in vsaka gos dobi okoli 20 litrov posnetega mleka in 20 kg zdrobu. Vsaki dan 6krat svalkamo in dočim dobi žival od začetka pitanja po 6 nudeljcev, jih dobi vedno več, proti koncu 10. Nudeljci se pomočijo preje v posneto mleko, predno se dado živalim, da jih laglje požirajo, ravno tako dobi vsaka žival pred in po kremenji po eno žlico mleka.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 43.: J. N. v C. Ali je dvojnoogljeno kisli natron res dobro sredstvo za ohranitev svežega mleka?

Odgovor 43.: Berite članek: „Sredstva za ohranitev svežega mleka“ v današnji številki našega lista.

Hranilnica in posojilnica v Marezigah pri Kopru

ima mnogo pristnega črnega vina liter od 15 do 20 kr. in Refoška liter od 20 do 23 kr., prosto postaja Trst ter vabi konsumente za nakup.

Kmetijsko društvo v Gorjah pri Bledu na Gorenjskem

ima na prodaj železne izdelke kakor: sekire, krampe, capine, lopate, živinske zvonce prav lične in dr.

Oglas iz Istre! „Gospodarsko društvo“ v Pazinu posreduje pri kupovanju vina. Opozorjuje se na to trgovci z vinom. Društveni urad je v hiši predsednika dr. Kureliča.

Ročnih žvepljalnikov (Hudaklinov meh) ima še nekaj v zalogi izumitelj Jos. Hudaklin št. Jernej. Dolenjsko. Komad 4 krone 50 vin.

„Gospodarska Zveza“ priporoča svojim članom: Hudaklinov meh za žvepljanje trt. Žvepljalnik „Rex“ najnovejši sistem. Škropilnice za galico. Kose, vsake velikosti, cene, pa dobre.

V Buzetski občini v Istri je še do 18.000 htl. črnega in 28.000 htl. belega vina na prodaj. P. t. gostilničarji in drugi interesentje naj se obrnejo na županstvo v Buzetu ali pa na tamošnje društvo za „štednjo i zajmove“, katero posreduje prodajo neposredno od producenta.

Salame ogrske 1.70 gld., domače iz šunkna 1.20 gld. domače 1 gld., dunajske 80 kr. Šunka brez kosti (Rollschinke) 90 kr. in 1.10 gld., suho meso 70 kr., suha slanina 70 kr., glavina brez kosti 40 kr. kilo, velike kranjske klobase po 18 kr. in drugo pošilja od 5 kil naprej po povzetju in sicer le dobro blago Janko Ev. Sirc v Kranju. (150) 12—4

Priporočila se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbam zvonov. Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Brezpogojno prvo mesto,

bodisi kot primesi zrnati kavi, bodisi kot nadomestilu zanj gre dandanes Kathreinerjevi Kneippovi sladni kavi. To pa za to, ker ima poleg drugih prednosti samo ona vonj in okus zrnate kave, o čemer priča mnogo izrecil prvih avtoritet. Slavni profesor pl. Pettenkofer se je izjavil: „Po svojem kavi podobnem okusu bistveno preseza vse druge kavine surogate“. Drugi pravijo: „Jako intenzivno ima vonj in okus žgane zrnate kave.“

„Njen vonj je posebno krepak, podoben kavi in čist.“ „V dokazani množini ima aromatske sestavine, kakršne ima tudi zrnata kava.“ „Mnogoteri poizkusi so soglasno izpričali, da jo je moči označiti kot izdelek, ki se zelo bliža zrnati kavi.“ „Po vsebini aromatskih snovi je Kathreinerjeva sladna kava v užitni vrednosti zelo podobna pravi kavi“ itd. Zato je umevno, da postaja ta kava čimdalje bolj priljubljena in da jo že v obče rabijo in udomačujejo kot tečno in zdravo rodbinsko kavo.

S e j m i.

Na Kranjskem:

- 11. julija v Senožečah.
- 12. „ v Trebnjem, Planini, Kropi, Gorenji Planini in Zg. Tuhinju.
- 13. „ v Jagnenci, Starem Logu na Kočevskem.
- 14. „ v Vinici.
- 15. „ v Metliki.
- 17. „ v Zdenski vasi.
- 20. „ v Koprivniku.
- 22. „ v Hinjah.
- 23. „ v Banji Loki.
- 24. „ v Loki in Semiču.
- 25. „ v Kočevju, Vrhniki, Narinu (Postonjsk.) Veliki Loki p. Temenici.
- 26. „ v Leskovcu, pri podružnici sv. Ane v Višnji gori, Domžalah, Radovljici (za blago), na Bitnjah, v Bohinju in Cerknici.
- 27. „ v Toplicah in na Vrhju (Idr. kant.)
- 28. „ v Kostivnici, Lukovici, Šmartnem pri Litiji in Telčah.
- 1. avg. v Hravju (konjski), Vinici in Osilnici.
- 2. „ v Št. Volbenku in Dolu.
- 4. „ v Ribnici.
- 5. „ v Dolih pri Litiji, na Gori pri Ribnici, Krašnji, na Vidmu in v Vrhovcu (Kočevje).
- 9. „ v Št. Petru (Notr.)

- 10. avg. v Dvoru, Rovtah (vrh. kant.), Dobu, Železnikih, Kamni gorici, Igu, Travi, Radečah, in pri sv. Lovrencu na Temenici.

Na Štajerskem:

- 12. julija v Rogatcu, Soštanju, pri sv. Marjeti (v Goricah na Planini).
- 15. „ v Zdolah, v soseski Pleterje.
- 16. „ v Dobju.
- 17. julija v Muti in pri sv. Filipu v Veračah.
- 18. „ v Velenju (živinski).
- 20. „ v Arnažu in v Vitanju.
- 21. „ pri sv. Barbari.
- 22. „ pri sv. Magdaleni (Marbergu), pri sv. Mohorju (podčet. kant.), Vildonu in sv. Urbanu pri Slivnici pri Celju.
- 25. „ v Bistrici, Kozjih, Lipnici in Selcih pri sv. Urbanu, pri Ptujem in v Žavcu.
- 26. „ v Frankheimu, pri sv. Križu (pri Ljutomeru), na Tivskem, na Teharjih.
- 28. „ v Ormužu.
- 30. „ v Kostivnici.
- 31. „ v Konjicah in Dolu pri Hrastniku.
- 2. avg. pri sv. Lenardu (Slov. Goricah).
- 5. „ v Trbovljah, Ptuji, Loki in Lembergu.
- 10. „ v Lučah (Leutschach), v Brežicah, Podčetrtku, Radgoni, Slov. Gradcu, sv. Barbari, pri sv. Mariji v Jarenini, pri sv. Lovrencu (Ptuj. Polju) in pri sv. Lovrdneu (v Puščavi).

Na Koroškem:

- 20. julija v Gradišah.
- 25. „ v Strasberzi.
- 26. „ v Kutarčah in Saksenberzi.
- 5. avg. v Črni pri Pliberku.

Na Primorskem:

- 11., 12. in 13. julija v Ogleji.
- 11. julija v Suhi ali sv. Tilihu in v Osobu (Vid d.) 3 dni.
- 14. „ v Drevoči (Vid. d.).
- 21. „ v Palmi.
- 24. „ Čubaru.
- 1. avg. v Dutovljah.
- 2. „ v Paznu (Pisino).
- od 5. do 20. avg. v Vidmu (v Furlaniji).

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Trgovske novice.

Avstralske angleške kolonije odklonile so pristop k bruseljski sladkorni konvenciji.

Strokovni referent avstrijski za Turčijo. Trgovinsko ministerstvo avstrijsko nastavilo je za dobo enega leta strokovnega trgovskega poročevalca za trgovske zadeve za Turčijo. Uradoval bode pričenši s 1. septembrom 1902 v Carigradu. Kot referent je nastavljen strokovnjak profesor dr. Josip Grunzel.

Ogri in trgovina z Južno Afriko. Ogersko trgovinsko ministerstvo odpošlje strokovnega trgovinskega poročevalca v južno Afriko, da se tam pouči o trgovskih razmerah, ter o teh kar najpreje izdela poročilo, da ministerstvo ukrene vse potrebno v svrhu povzdige kupčije z južno Afriko.

Obrt.

Obrtne novice.

Shod društev mojstrov. V preteklem mesecu imela so na Dunaju društva mojstrov shod. Zveza med društvi se je pri tej priliki še bolj utrdila in društva so sklenila stopiti še med sabo v dopisovanje.

Pomnožitev nadziralnih okrajev obrtnih nadzornikov se je ravnokar izvršila. Naredba trgovinskega ministerstva določa, da bodi odslej 29 takih okrajev. Leta 1885, kmalu po vpeljavi obrtnih nadzornikov, bilo je samo 12 takih okrajev.

ZADRUGA

Občni zbor „Gospodarske Zveze“.

V četrtek 24. junija se je vršil občni zbor „Gospodarske Zveze“. Zadnji občni zbor „Gosp. Zveze“ je privabil mnogo članov iz vseh

krajev slovenske domovine — dokaz, da je zanimanje za „Zvezo“ veliko in živo povsod. Od izvenkranjskih Slovencev smo videli Štajerce, Korošce (g. posl. Grafenauerja), Primorce in Istrane.

Shod je bil združen s poročili, ki so zbudila živahen razgovor.

Napredek društva. V spseh revizije.

G. svetnik Šiška predseduje, ker je zadržan načelnik dr. Šu-

steršič. Po pozdravu naglaša, da ima „Gosp. Zveza“ izključno le gospodarski namen. Ustvariti hoče krepko gospodarsko silo našega ljudstva na združni podlagi. Nasprotstvo proti njej izvira pa iz političnih nagibov, ne iz stvarnih. Mi moramo poudarjati, da cela organizacija ni politična, ampak gospodarska.

Napadi na „Gosp. Zvezo“ so vsem znani. Izkušali so jo obrekovati, očrniti in ogrditi na spodaj proti ljudstvu in navzgor proti vladi. Načelstvo je hotelo dokazati neosnovanost teh trditvev ter je prosilo c. kr. poljedelsko ministerstvo, naj pošlje strokovnjaka na Slovensko, kateri naj pregleda vso organizacijo ter potem stvarno in nepristransko o njej poroča.

Poljedelski minister je tej želji ustregel. Laní na zimo je poslal dva moža, ki sta priznana kot prva avstrijska strokovnjaka v praktičnem združništvu, in sicer ravnatelja „Zveze gospod. zadrug v Avstriji“, gospoda Štefana Richterja in ravnatelja nemških gospodarskih zadrug na Češkem, gosp. Brunnerja. Ta dva strokovnjaka sta se z vso pridnostjo lotila preiskave naše organizacije. Hodila sta od društva do društva, pregledovala, preiskovala posojilnice in kmetijska društva ter na podlagi teh poizvedb sestavila obširno spomenico na poljedelsko ministerstvo. Seveda mi tega poročila nimamo v rokah, pač pa nam je znano, kakšna je njegova smer. G. Richter je bil namreč tako prijazen, da nam je poslal sledeče pismo:

Častitemu predsedništvu

„Gospodarske Zveze“

v

Ljubljani.

Ko sem skupno z direktorjem osrednje zveze nemških gospodarskih zadrug na Češkem dovršil poizvedbe, katere mi je naročilo c. kr. poljedelsko ministerstvo

glede gospodarskih združnih razmer po Kranjskem in po slovenskih pokrajinah Goriške, Gradišanske in Istrije sploh, kakor tudi glede „Gospodarske Zveze“ v Ljubljani in njeni organizaciji podvrženih zadrug posebej, podal sem c. kr. poljedelskemu ministertvu natančno poročilo in na podlagi tega poročila sem predložil svoje nasvete o nadaljnjem razvoju gospodarskega združništva v omenjenem okolišu.

Jaz seveda ne morem Vaši slavni zvezi tega poročila predložiti in tudi ne vem, v koliko se bo c. kr. poljedelsko ministerstvo mojega mnenja poprijelo in si moje nasvete osvojilo. Eno pa mi je dolžnost in potreba izreči, da me je marsikaj, kar sem pri svojih poizvedbah opazil, kar naravnost presenetilo in z velikim veseljem napolnilo, ko sem videl, da je gospodarsko združništvo v področji „Gospodarske Zveze“ v zdravem razvoju in v prav večjih rokah. Prepričal sem se, da je „Gospodarska Zveza“ že danes središče in opora gospodarskega združništva vseh slovenskih pokrajin avstrijskega juga, in da je v svojem nadaljnjem razvoju poklicana, da postane za gospodarsko življenje vaščanov največjega pomena. Temelj te organizacije so Raiffeisenove posojilnice in druge gospodarske zadruge, in moram Vam izreči zlasti svoje posebno priznanje za to, da ste umeli in mogli v kratkem času, odkar „Gospodarska Zveza“ v svoji sedanjí organizaciji obstoji, celo poslovanje spraviti v tako primeren in varen tir. Našel sem pri „Gospodarski Zvezi“ sami uprav vzgledno knjigovodstvo in poslovanje; in pri 27. zadrugah, katere sem si po svoji lastni izbiri ogledal in zlasti v knjigovodstvenem in računskem oziru temeljito preiskal, se je pokazalo vseskozi redno, v mnogih slučajih pa zopet kar naravnost uzorno knjigovodstvo in računstvo.

Ker tega prej, dokler ni stopila „Gospodarska Zveza“ v življenje, ni bilo povsodi, in dokler posamezne zadruge niso imele strokovnjaške revizije in kontrole tega tudi ni bilo mogoče od njih zahtevati, je tem večja zasluga Vaše oskrbniške in pregledovalne delavnosti, da ste pripravili svoji organizaciji podrejene Raiffeisenske in druge zadruge na sedanjo stopinjo njihove notranje uredbe, ko ste pri njih dosegli, da znajo prav delati računске sklepe in brez pogrěška voditi knjigovodstvo.

Ko kot star združnik in sedanji direktor „Splošne zveze gospodarskih zadrug v Avstriji“, v kateri lastnosti sem smel po naročilu ministerstva v področju „Gospodarske Zveze“ posredovati to z veseljem konštatujem, in ko glede svojih podrobnih opazovanj in nasvetov za nadaljno uredbo „Gospodarske Zveze“ opozarjam na razglas, ki je pričakovati od c. kr. poljedelskega ministerstva, ne morem si kaj, da ne bi čislannemu predsedništvu k sedanjemu poslovanju „Gospodarske Zveze“ najtopleje čestital in svoje priznanje izrekel zlasti revizorju „Gospodarske Zveze“, gospodu Alojziju Pelcu, ki je po mojih lastnih opazovanjih ondi izvršil uprav orjaško delo in je za izročeno mu odgovornosti polno opravilo osebno in strokovno prav posebno usposobljen.

Z združnim pozdravom „Splošna zveza gospodarskih zadrug v Avstriji.

Direktor:

Štefan Richter, l. r.

(Živahno odobravanje.)

Ker je to strokovnjaško poročilo spisano v tem smislu, zato smemo pričakovati, da bo odslej vlada upoštevala „Gospodarsko Zvezo“ kot javno koristno ljudstvo vzgajajočo in ohranjujočo ter ji dajala dostojne podpore. Saj ima sedaj neovrgljiv dokaz iz strokovnjaških rok, da smo delo-

vali za javni blagor. Ker je podpora gotova, zato se tudi letošnji primanjkljaj ne bo odpisal deležem. Promet. Volitve. Revizor.

G. ravnatelj Jeglič poroča potem o letnem računu. V II. upravnem letu 1901 je pristopilo 191 članov, izstopil ni nihče, tako je imela „Gosp. Zveza“ ob sklepu računskega leta 1901 že 1514 članov, kateri so vplačali deležev 68.030 kron. Promet je silno naraščal in je prošlo leto dosegel že 3.846.484 kron 41 h. „Gospodarska Zveza“ se je izkazovala tudi zdaj kot mater in gojiteljico podrejenih ji društev. Zato ni gledala na svoj dobiček, ampak je pred vsem gledala na to, da razširi in utrdi združno idejo. Zato je izdajala „Narodnega Gospodarja“, katerega so dobivali člani zastonj, zato je pri zamudnih obrestih društev imela izgubo, zato je visoke svote izdala za pisarniške stroške, za revizijo, za pouk članom in za potne stroške. Zato je imela izgube 9461 K 27 h. Ta izguba je sicer v sedanjem računu, a v resnici je dobro naložen kapital, kateri se bo še vrlo obrestoval v bodočnosti iz del, ki so se zanj naredila. (Konec sledi.)

Raiffeisenov spomenik v Heddesdorf-Neuwied.

Danes, dne 10. julija 1902, odkrivajo v Neuwiedu ob Renu na Nemškem spomenik Frideriku Viljemu Raiffeisenu. Tudi slovenski zadrugarji veselimo se tega dneva, kajti, če kdo, zaslužil je veliki prijatelj in dobrotnik ljudstva, Raiffeisen, dostojen spomenik. Opetovano že je opisal naš list življenje in delovanje Raiffeisenovo, pripovedovali bi vže znane stvari, ako bi vse to še enkrat razkladali. Kmetijsko združenstvo se je pri nas tako lepo razvilo, kakor sicer malokje, temelj vsemu kmetijskemu združenstvu pa so Raiffeisenovke. Zatorej se danes tudi slovenski zadružniki hvaležno spominjajo moža, ki je v ljubezni

do ljudstva in neumorni delavnosti postavil združništvu trden temelj, in tudi naši zadružniki so prispevali doneske za spomenik, ki ga odkrivajo danes v Neuwiedu.

Vrše se pri odkritju seveda primerne slavnosti, katerih vsopred je tak: V sredo, 9. julija 1902, ob 5. uri popoldne: Vojaški in pevski koncert, sprejem zastopnikov zvez in zadrug. V četrtek 10. julija 1902, ob polu 11. uri popoldne: Slavnostno zborovanje s sledečimi govori: 1. Življenje Raiffeisenovo, 2. njegovo delovanje, 3. gospodarski pomen tega delovanja, 4. npravnostni pomen. Ob pol 1. opoldne: Odkritje spomenika. Popoldne ob 2. uri: Slavnostni banket. Popoldne ob pol 6. uri: Vožnja na parobrodih po Renu.

Denarni promet hranilnic in posojilnic.

V mesecu maju:

Hranilnica in posojilnica v Cerknem na Goriškem: Denarni promet 56015 K 35 h, prejete hranilne vloge 26669 K 33 h, izplačane hranilne vloge 10625 K 01 h, dana posojila 5400 K — h, vrnena posojila 1940 — h.

Hranilnica in posojilnica v Rovih: Prejemki 7212 K 75 h, izdatki 5905 K 71 h, denarni promet 13118 K 46 h, prejete hranilne vloge 891 K 50 h, izplačane hranilne vloge 5741 K 13 h, dana posojila 100 K — h, vrnena posojila 1658 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Polhovem Gradcu: Prejemki 7060 K 96 h, izdatki 6631 K 66 h, denarni promet 13692 K 62 h, prejete hranilne vloge 4020 K 70 h, izplačane hranilne vloge 5828 K 07 h, dana posojila 700 K — h, vrnena posojila 600 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Gorjah: Prejemki 13481 K 54 h, izdatki 9471 K 99 h, denarni promet 22953 K 53 h, prejete hranilne vloge 6707 K — h, izplačane hranilne vloge 5152 K 33 h, dana posojila 4317 K — 90 h, vrnena posojila 1860 K.

Hranilnica in posojilnica v Cerknici: Prejemki 32782 K 61 h, izdatki 24249 K 97 h, denarni promet 57032 K 58 h, prejete hranilne vloge 10750 K 31 h, izplačane hranilne vloge 11184 K 49 h, dana posojila 6610 K, vrnena posojila 5930 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Leskovcu pri Krškem: Prejemki 3213 K 96 h, izdatki 2741 K — h, denarni promet 5954 K 96 h, prejete hranilne vloge 1364 K — h, izplačane hranilne vloge 980 K — h, dana posojila 1753 K 37 h, vrnena posojila 100 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Leskovici: Prejemki 2464 K 70 h, izdatki 2450 K 62 h, denarni promet 4914 K 78 h, prejete hranilne vloge 1725 K — h, izplačane hranilne vloge 561 K 08 h, dana posojila 1080 K — h, vrnena posojila 660 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Št. Rupertu: Prejemki 2827 K 95 h, izdatki 2409 K 25 h, denarni promet 5237 K 20 h, prejete hranilne vloge 960 K, — h, izplačane hranilne vloge 618 K 94 h, dana posojila 1750 K — h, vrnena posojila 520 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Št. Petru: Prejemki 26057 K 06 h, izdatki 24712 K 92 h, denarni promet 50769 K 98 h, prejete hranilne vloge 13023 K — h, izplačane hranilne vloge 7917 K 82 h, dana posojila 9640 K — h, vrnena posojila 1740 K — h.

V mesecu juniju:

Hranilnica in posojil. v Črnem Vrhu: Prejemki 8019 K 66 h, izdatki 6746 K 87 h, denarni promet 14766 K 53 h, prejete hranilne vloge 2831 K 35 h, izplačane hranilne vloge 2924 K 91 h, dana posojila 3140 K — h, vrnena posojila 2850 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Rovih: Prejemki 9795 K 46 h, izdatki 8123 K 49 h, denarni promet 17918 K 95 h, prejete hranilne vloge 4025 K, 66 h, izplačane hranilne vloge 5821 K 35 h, dana posojila 2200 K, vrnena posojila 730 K.

Hranilnica in posojilnica v Tunicah: Prejemki 1822 K 11 h, izdatki 1681 K 10 h, denarni promet 3503 K 21 h, prejete hranilne vloge 1570 K — h, izplačane hranilne vloge 673 K 44 h, dana posojila — K — h, vrnena posojila — K — h.

Hranilnica in posojil. v Št. Jurji pri Kranju: Prejemki 16359 K 68 h, izdatki 8316 K 97 h, denarni promet 24676 K 65 h, prejete hranilne vloge 12438 K — h, izplačane hranilne vloge 1566 K 65 h, dana posojila 2730 K, vrnena posojila 1850 K — h.

Hranilnica in pos. v Kranjski Gori: Prejemki 14177 K 59 h, izdatki 13732 K 13 h, denarni promet 27909 K 72 h, prejete hranilne vloge 6955 K 53 h, izplačane hranilne vloge 3710 K 22 h, dana posojila 9782 K, vrnena posojila 3130 K — h.

Hranilnica in posojil. v Žužemberku: Prejemki 17804 K 04 h, izdatki 13489 K 96 h, denarni promet 31294 K — h, prejete hranilne vloge 13577 K 14 h, izplačane hranilne vloge 541 K 76 h, dana posojila 6780 K, vrnena posojila 440 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Trzinu: Prejemki 24439 K 63 h, izdatki 22414 K 85 h, denarni promet 46854 K 48 h, prejete hranilne vloge 3467 K 19 h, izplačane hranilne vloge 800 K — h, dana posojila 20800 K, vrnena posojila 283 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Gorjah: Prejemki 19345 K 28 h, izdatki 18397 K 43 h, denarni promet 37742 K 71 h, prejete hranilne vloge 10716 K 98 h, izplačane hranilne vloge 5682 K 51 h, dana posojila 5482 K 28 h, vrnena posojila 2080 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Stariloki: Prejemki 15846 K 31 h, izdatki 13150 K 83 h, denarni promet 28997 K 14 h, prejete hranilne vloge 7771 K — h, izplačane hranilne vloge 7678 K 51 h, dana posojila 2400 K, vrnena posojila 420 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Vipavi: Prejemki 48957 K 03 h, izdatki 53485 K 12 h, denarni promet 102442 K 15 h, prejete hranilne vloge 29813 K 21 h, izplačane hranilne vloge 3496 K 44 h, dana posojila 18480 K — h, vrnena posojila 7128 K 62 h.

Hranilnica in posojil. v Frankolovem: Prejemki 11982 K 90 h, izdatki 10044 K 63 h, denarni promet 22027 K 53 h, prejete hranilne vloge 6556 K 20 h, izplačane hranilne vloge 1546 K 28 h, dana posojila 2828 K — h, vrnena posojila 1814 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Polhovem Gradcu: Prejemki 5495 K 08 h, izdatki 5235 K 88 h, denarni promet 10730 K 96 h, prejete hranilne vloge 4096 K — h, izplačane hranilne vloge 3005 K 42 h, dana posojila 1960 K — h, vrnena posojila 730 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Naklem pri Kranju: Prejemki 3566 K 63 h, izdatki 2257 K 59 h, denarni promet 5824 K 22 h, prejete hranilne vloge 3171 K, izplačane hranilne vloge — K, dana posojila 600 K.

Hranilnica in posojil. v Škocjanu pri Mokronogu: Prejemki 4374 K 84 h, izdatki 3135 K 76 h, denarni promet 7510 K 60 h, prejete hranilne vloge 2776 K — h, izplačane hranilne vloge 120 K — h, dana posojila 2143 K 97 h, vrnena posojila 1060 K.

Hranilnica in posojilnica v Zg. Besnici, Prejemki 1328 K 68 h, izdatki 1057 K 12 h, denarni promet 2385 K 80 h, prejete hranilne vloge 852 K — h, izplačane hranilne vloge 277 K — h, dana posojila 260 K — h.

Hranilnica in pos. na Igu pri Ljubljani: Prejemki 7867 K 36 h, izdatki 6708 K 23 h, denarni promet 14575 K 59 h, prejete hranilne vloge 4942 K — h, izplačane hranilne vloge 1864 K 22 h, dana posojila 950 K, vrnena posojila 316 K — h.

Hranilnica in posojilnica na Vrhniki:
Prejemki 19318 K 70 h, izdatki 14411 K 82 h, denarni promet 33730 K 52 h, prejete hranilne vloge 9268 K 68 h, izplačane hranilne vloge 5781 K 99 h, dana posojila 4430 K, vrnena posojila 1415 K 50 h.

Hranilnica in posojilnica v Zagradcu:
Prejemki 10691 K 95 h, izdatki 8835 K 61 h, denarni promet 19527 K 56 h, prejete hranilne vloge 5270 K — h, izplačane hranilne vloge 2804 K 65 h, dana posojila 3970 K, vrnena posojila 1409 K 51 h.

Hranilnica in posojil. v Dobrepoljah:
Prejemki 41304 K 32 h, izdatki 40421 K 99 h, denarni promet 81726 K 31 h, prejete hranilne vloge 15729 K 22 h, izplačane hranilne vloge 22338 K 93 h, dana posojila 15930 K 86 h, vrnena posojila 3236 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Črnicah:
Prejemki 6811 K 38 h, izdatki 6310 K 97 h, denarni promet 13122 K 35 h, prejete hranilne vloge 4442 K 01 h, izplačane hranilne vloge 1356 K 23 h, dana posojila 1620 K, vrnena posojila 680 K.

VABILO

na

III. redni občni zbor

„Slov. vinograd. društva“

registrov. zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani, ki se vrši dne 12. avgusta 1902 ob polu 3. uri popoldne v posvetovalnici „Ljudske posojilnice“ v Ljubljani, Kongresni trg št. 3.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Sklepanje o potrditvi računa.
4. Sklepanje o razdružitvi zadruga ali premembi pravil event. volitev likvidatorja.
5. Slučajnosti.

V smislu § 37. združnih pravil je izpostavljen udom na ogled letni obračun, premoženjski izkaz, predloge, ki se imajo o tem staviti občnemu zboru in poročilo nadzorništva, od dne 27. julija do 12. avgusta v posvetovalnici ljudske posojilnice od 9.—12. ure dopoldne.

Za načelstvo:

Gregor Šilbar,
načelnik.

Naznanilo.

Kmetijsko in konsum. društvo v Št. Juriju ob juž. ž.

registrov. zadruga z omejeno zavezo ima svoj

izvanredni občni zbor

dne 27. julija t. l. ob 3. uri popo-

ludne v prostorih deške šole v Št. Juriju ob južni železnici.

Vspored:

1. Volitev novega odbora in nadzorstva.
2. Razooterosti.

Št. Jurij ob j. ž., 8. julija 1902.

Odbor.

Dabilo

na

drugi redni občni zbor

Zadružne tiskarne v Ljubljani

registrovane zadruga z omejeno zavezo,

ki se vrši

v četrtek, dne 21. avgusta 1902

ob 6. uri zvečer

v posvetovalnici „Ljudske posojilnice“ v Ljubljani, Kongresni trg št. 2.

Dnevni red:

1. Poročilo provizoričnega upravnega sveta.
2. Potrjenje letnih računov in bilance za 1901.
3. Sklepanje o porabi čistega dobička.
4. Volitev upravnega sveta devetero članov.
5. Volitev nadzorstva petero članov.
6. Slučajnosti.

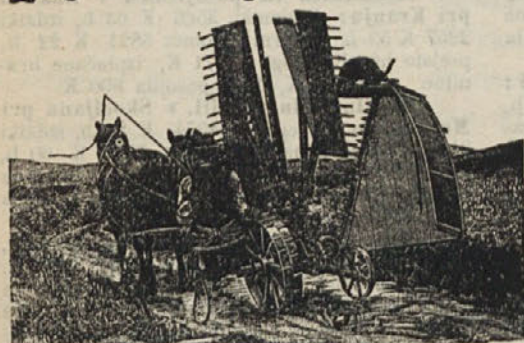
Na dan 29. junija sklicani občni zbor ni bil sklepčen, zato se sklicuje sedaj v zmislu § 31. pravil nov občni zbor, ki bode sklepčen brez ozira na število udeležbe.

V Ljubljani, 10. julija 1902.

Provizorični upravni svet:

Dr. Šusteršič l. r., Franc Leskovic l. r., J. Vencajz l. r.

Stroji za žetev

„Star“

so najboljši na svetu.

Zahtevajte novi glavni katalog od tovarne za stroje

Jos. Friedlaender-ja

Dunaj XX, Dresdnerstrasse 42—46.

„Gospodarska Zveza“

v Ljubljani, Gradišče št. 1

naznanja, svojim udom, da ima vedno v zalogi vsa potrebna **umetna gnojila**, kakor **Tomaževo žlindro**, **kalijevo sol**, **solitar**, **superfosfat** (koščeno moko) in **Barthel-ovo klajno apno**.

Naročila se točno izvršujejo!

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

Samo v teh zavojih se
dobiva pristna, tako
splošna priljubljena

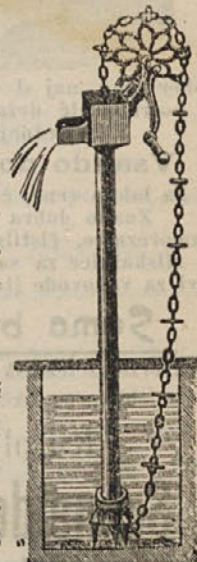
Kathreinerjeva
Kneippova sladna kava

Ako se nočeš pri vsakem izpumpanju
gnojnice jeziti,
tedaj si kupi (142) 12-6

Klementovo
pumpo na verige,

katera prekosi po svoji čudo-
vito veliki izvršitvi in trajnosti
vse druge pumpe. Ta ne ob-
stoji niti iz dil ali zaklopki, niti
iz usnatih cevij.

Nemogoče je sploh, da
bi se zamašila, zamrznila
ali polomila; veliko posest-
nikov ne izda pri 20letni upo-
rabi niti vinarja za popravo.
Nad 3000 jih je v rabi; več
sto pohval o njih nam je došlo.
Razpošiljam to pumpo na 6te-
denski poskus; ako bi bila pa
ta nerabljiva, vzamem jo brez
vsake odkšodnine nazaj.

Josip Klement,

tovarna strojev v Hrobcih-Roudnici ob/L.

Ing. Math. Quinz, Dunaj

III/2 Obere Weissgärberstr. 14.

Patent «Lanz»-ov

Posnemalnik za mleko

na roko in močno silo garanto-
vano najboljše posnemanje.

140 12-11

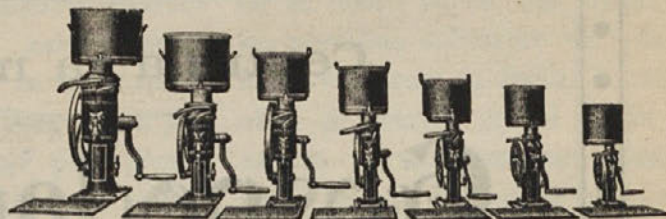
Zaloga

vseh poljedelskih strojev
stroji za košnjo po amerikan-
skem sistemu Jones

Do 1 kilo surovega masla dobimo od krave na teden
več, ako rabimo posnemalnik (najboljši na svetu)

„Teutonia“

Cene:	500	300	200	130	100	75	50 litrov na uro
	775	460	350	275	240	210	150 kron

ocarinjen z Dunaja all pa od avstrijske meje. Posnemalnik „Teutonia“ se dobiva na-
ravnost iz tovarne all pa iz skladišča na Dunaju.

Zastopništva na gotov račun all pa proti proviziji ustanavljajo se do 1. aprila

t. l. po posebno prikladnih izvanrednih pogojih.

Vsa vprašanja treba je poslati na

(146) x-8

»Märkische Maschinenbau-Anstalt »Teutonia« G. m. b. H.
Frankfurt a. Oder.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

(134) 24-13

„Triumph III“

je na Avstrijskem
najboljši stroj
za sejati.

Posebna tovarna

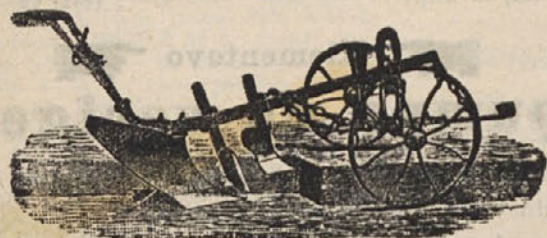
Josip Friedlaender

145 15-8 Dunaj, XX., Dresdnerstr. 42.

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

Kdor rabi za spomlad

dober plug, naj si ogleda naše jeklene pluge, katerih ni potreba nič držati, — za orati so veliko lažji in trpežnejši kakor navadni plugi.

Vsakdo dobi plug na poskušnjo

in ga lahko vrne, če mu ne ugaja.

Znano dobra in lahko tekoča vrtila, mlatilnice, slamoreznice, čistilnice, mlini za žito s kameni, mlini in stiskalnice za sadje in grozdje, vse vrste trombe in cevi za vodovode itd. v veliki izbiri v zalogi.

Samo blage prve vrste.

Traverze, železniške šine in vse potrebščine za stavbe dobi se po jako nizki ceni in točni postrežbi pri

Karol Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino na debelo in drobno in zaloga poljedeljskih strojev

Ljubljana, Dunajska cesta št. 16.

(135) —13

Vsak kmetovalec

se lahko prepriča, da je najboljšo sredstvo konje, krave, teleta, vole, ovce, prašiče

i. t. d.

zdrave, močne, hlastežne in debele ohraniti (144) 24—8

živinski prašek

iz lekarne Piccoli „pri angelju“ v Ljubljani, Dunajska cesta.

Zavitek $\frac{1}{4}$ kile velja 50 vinarjev; 10 zavitkov 4 krone.

Pošiljatvena naročila proti povzetju.

Centrala za nakup in prodajo!

Gospodarska Zveza

v Ljubljani

posreduje svojim članom

nakup vsakovrstnih kmetijskih potrebščin, kakor umetnih gnojil, modre galice, žvepla; raznih poljedelskih strojev, vsakovrstnih semen; koruze, moke, otrobov itd. po najnižjih cenah;

prodajo vse vrste kmetijskih pridelkov itd. ter ima v zalogi vse tiskovine za raiffeisenske hranilnice in posojilnice, katerim preskrbi po znižani ceni tudi železne blagajne, varne proti požaru in vlomu.

Zaloga Barthel-ovega klajnega apna, oddaja se od 5 kg naprej.

Posredovalnica za Zvezine trgovce!